

ENHET
Enheten för Internationella frågor
HANDLÄGGARE
Johan Hall

DATUM
2021-09-06
ERT DATUM
2021-06-30

DIARIENUMMER
20210240
ER REFERENS
M2021/01183

Miljödepartementet

LOs yttrande över betänkandet Utfasningsutredningen SOU 2021 nr 48

LO har erbjudits möjlighet att ge synpunkter på betänkandet från Utfasningsutredningen (SOU 2021:48) och vill här anföra följande.

Utredningen har haft som uppdrag att föreslå ett datum för när de fossila drivmedlen ska vara utfasade i Sverige. Den ska också föreslå åtgärder för att utfasningen ur ett långsiktigt perspektiv ska kunna genomföras så kostnadseffektivt som möjligt.

Utredningen ska vidare analysera förutsättningarna för ett nationellt förbud mot försäljning av nya bensin- och dieseldrivna personbilar. Den ska också analysera hur ett EU-förbud mot försäljningen av nya bensin- och dieseldrivna personbilar och en utfasning av fossila drivmedel i EU kan åstadkommas.

Uppdraget omfattar arbetsmaskiner och inrikes vägtrafik, flyg, sjöfart och järnväg. Däremot inte internationell sjöfart och internationellt flyg. Då remisstiden är kort har också beredningstiden för LOs svar varit mycket kort. Det har därför inte funnits tid för en mer genomarbetad analys av utredningens förslag och dess avvägningar. Mot denna bakgrund vill LO framföra följande synpunkter.

LO är positiva till förslaget att sätta ett datum för när de fossila drivmedlen ska vara utfasade i Sverige. Det skulle tydliggöra hur Sverige ska ställa om för att bidra till Parisavtalet. Sveriges utsläpp skiljer sig från många andra länder genom att den största andelen här kommer från transportsektorn. I flera andra länder är el- och värmeproduktionen fossilbaserad och utgör istället den sektor med största andel växthusgasutsläpp. Ska Sverige bli det första fossilfria välfärdslandet är det angeläget att snarast möjligt fasa ut fossilanvändningen för fordon och arbetsmaskiner. Utredningen pekar på att inget annat land har satt något stoppdatum för användningen av fossila drivmedel före 2050. Genom att sätta ett tidigare datum kan Sverige bidra till att utverka planer och åtgärder för hur detta kan ske. Särskilt som

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA WWW.LO.SE
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

uppgiften för utredningen är att visa på generella lösningar för en sådan utfasning.

Även om Sverige ska ligga i framkant är det uppenbart att uppgiften inte enbart kan hanteras inom landets gränser. Särskilt inte om det ska ske genom lösningar som andra länder båda ska kunna och vilja ta efter.

Ska utfasningen vara möjlig globalt krävs det att fordon på väg elektrifieras. En omfattande användning av biobränslen skulle möjligen kunna påskynda en svensk utfasning men inte vara en framkomlig väg för världens länder i stort. Därtill är tillgången på biobränslen allt för begränsad.

Avgörande för utfasningen är således att andelen fossildrivna fordon minskar till förmån för fossilfria. Omställningstakten är avgörande för när utfasningen är klar.

Utredningen bedömer på rimliga grunder att ett nationellt förbud mot nya bensin- och dieseldrivna fordon inte är möjligt. Det skulle strida mot den fria handeln med varor inom EU. Sveriges utfasningsdatum är således beroende av EUs regler för vilka utsläpp som tillåts för försäljning av nytillverkade bilar inom EU.

Utredningen föreslår att Sverige ska verka för att EU beslutar om krav på nollutsläpp från nya bilar till 2030 eller strax därefter och senast 2035. I EU-kommissionens förslag till åtgärder för hur EU ska uppnå de nya klimatmålen (Fit for 55) föreslås ett sådant förbud från 2035. I och med detta förslag torde det vara svårt att tidigarelägga ett sådant förbud men det finns då tillräckligt med tid för att nå målet om en svensk utfasning år 2040.

För att Sverige oberoende av EU-regler ska kunna undvika försäljning av andra nytillverkade personbilar än de elektrifierade efter 2030, föreslår utredningen ett riksdagsbundet nationellt mål om att alla nya personbilar efter 2030 ska vara nollutsläppsfordon. Eftersom förbud är uteslutet förutsätter det olika typer av ekonomiska incitament som gör elektrifierade fordon mer fördelaktiga att köpa och köra. Utredningens förslag till sådana åtgärder är mer skissartade och även om ett tydligt riksdagsmål i sig verkar pådrivande lär det behövas en mer tydlig åtgärdsplan för att skapa trovärdighet åt målet.

Fackföreningsrörelsen har sedan länge påtalat behovet av en rättvis omställning och välkomnar därför att utredningens förslag till utfasning ska vara hållbar ur såväl fördelningspolitiska som miljömässiga och sociala perspektiv. Tyvärr saknas en analys av förslagets fördelningsmässiga konsekvenser.

Utredningen föreslår att upphandlingar av transporttjänster ska ha kriterier om förnyelsebart. Detta för att inte enbart de som har lägst pris vinner upphandlingen. LO anser att det är bra och stimulerar svensk transportnäring. För att detta ska få genomslag på hela transportmarknaden kan det inte endast gälla offentlig upphandling. Den privata marknadens volymer av transporttjänster är stora och bör därför adresseras i utredningen. Vi anser att om den privata marknaden inte förväntas ställa krav på förnyelsebart så kommer detta att missgynna den svenska transportnäringen och bidra till högre koldioxidutsläpp i Sverige. Detta stimulerar även den så kallade dieselturismen, som vill undvikas. Vi efterfrågar ett förslag på hur de privata transportköparna bidrar till målen om utfasning av fossila drivmedel år 2040 så att de kommande lagförslagen inte bidrar till en orättvis klimatomställning - som i detta fall kommer att drabba svensk transportnäring.

För att klara målet om att den globala medeltemperaturen inte ska överstiga 1,5 grader måste de globala utsläppen nå netto noll senast 2050 enligt IPCC. Utredningen föreslår att användningen av fossila drivmedel i Sverige för inrikes transporter och arbetsmaskiner ska vara utfasade 2040. Då Sverige samtidigt bör vara ett föregångsland för denna utfasning, ger det övriga världens länder ytterligare 10 år att genomföra samma omställning. Det är kort om tid och frågan är om Sverige på det sättet kan bidra till att världen fasar ut fossilanvändningen i denna sektor till 2050.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Susanna Gideonsson

Johan Hall